S.P.W.
17/6/54

Jaargang 1 no. 1 - 3 15 Juni 1954.

Coolia

CONTACTBLAD VAN DE NEDERLANDSE MYCOLOGISCHE VERENIGING

Redacteur: C. Bas, Rijksherbarium, Nonnensteeg 1, Leiden

TEN GELEIDE

Reeds geruime tijd zijn in onze vereniging stemmen opgegaan, welke aandrongen op een veelvuldiger verschijnen van de Wetenschappelijke Mededelingen, of die Fungus een zuiver wetenschappelijke inhoud wilden geven. Er is voor een dergelijke wijziging in de uitgave der periodieken onzer vereniging wel een en ander te zeggen; het kan niet ontkend worden, dat de nadere studie onzer fungi-flora allerwegen leidt tot het ontdekken van bijzonderheden op systematisch en floristisch gebied, die het snel publiceren er van wenselijk maken; vooral ook om de uitwisseling der verworvenheden met het buitenland te vergemakkelijken.

Op de Alg. ledenvergadering van 8 Mei j.l. werd nu besloten Fungus inderdaad een wetenschappelijk verantwoorde inhoud te geven; aangezien de naam Fungus als Nederlands mycologisch tijdschrift reeds enige bekendheid geniet, leek het gewenst de bedoelde uitgave onder deze naam te doen verschijnen. We roepen gaarne en met klem de medewerking in van ieder, die copy op dit gebied kan leveren; het uitgeven van een Nederlands mycologisch tijdschrift met wetenschappelijke inhoud is zeker een doel, dat het nastreven waard is; de verwezenlijking er van echter zal afhangen van de aard en talrijkheid der geschriften, die aan de redacteur - de heer Maas Geesteranus werd als zodanig gekozen - aangeboden worden.

Nu alles, wat niet als nieuwe feiten of nieuwe zienswijzen, die als zodanig door de myc. wetenschap aanvaard kunnen worden, uit Fungus dient te verdwijnen, is er stellig een periodiek nodig om veel van datgene wat mede vroeger in Fungus een plaats vond onder de leden te brengen. De vorm, die hier-

voor gekozen werd, is een contactblad, dat echter wegens de hoge kosten niet gedrukt, maar gestencild zal worden. Bij het laten verschijnen van dit blad wordt door de Vereniging de welwillende hulp van het Rijksherbarium ondervonden. Hoewel dit Contactblad op enige punten niet bieden kan, wat vroeger Fungus aan de leden bood, meenden toch de aanwezigen op de ledenvergadering, dat dit offer gebracht moest worden om de uitgave van het wetenschappelijk tijdschrift mogelijk te maken. Dat de vergadering besloot om de naam COOL te verbinden aan een der publicaties lijkt me een gelukkige greep. De vergadering wees de heer Bas aan als eerste redacteur van „COOLIA".

Moge het beide redacteuren gelukken, de periodieken te doen bloeien tot ieders tevredenheid.

A.F.M. Reijnders.

J A A R V E R S L A G 1953

Het jaar 1953 was voor de vereniging een veelbewogen jaar. Een door de heer Huijsman aan alle leden gezonden circulaire had een antwoordcirculaire van het bestuur tot gevolg en een extra ledenvergadering met als resultaat, dat het bestuur werd uitgebreid tot 6 leden, die in de regel niet meer dan éénmaal herkiesbaar mogen zijn. De Floracommissie werd weer levend in enigszins andere vorm en hield bijeenkomsten, een propagandacommissie werd ingesteld. In het begin van het jaar was een circulaire aan de leden gezonden met allerlei vragen, die door ongeveer 50 leden werden beantwoord.

Een groot verlies trof opnieuw de vereniging, nu door 't overlijden van mej. Suze de Lint, die behalve de paar laatste jaren, nooit ontbrak op onze excursies en vergaderingen. Op een andere plaats is reeds over haar geschreven, zodat ik hiermee volsta.

Het ledenaantal bleef vrijwel constant ongeveer 200, wij hopen echter nu mede door de propagandacommissie, dit getal te zien stijgen.

De weekendexcursies werden gehouden met als pied-à-terre Winterswijk op 19 en 20 September en Bilthoven op 17 en 18 October. Er werden heel mooie dingen gevonden, maar de hoeveel-

heid was niet groot. Dagexcursies waren er op Zondag 4 Oct. in de omgeving van Zeist en 11 Oct. in het Vogelenzangse bos en de duinen.

Een grote tentoonstelling werd niet gehouden. Aan de excursie van de Société de Mycologie de France namen deel: de heer en mevrouw Huijsman.

Zoals alle laatste jaren vergde nog steeds Fungus het grootste deel van het geld van de vereniging.

Ik wil dit jaarverslag eindigen met de wens, dat onze Vereniging op de ingeslagen weg voortgaande een goede tijd tegemoet gaat.

Amsterdam, Mei 1954

J.P.S. Smit
secretaresse

HET FUNGUSJAAR 1954

De Floracommissie streeft er naar ieder jaar een omschreven groep of een bepaald geslacht in het centrum van de belangstelling te plaatsen.

Het doel is niet alleen om beginnelingen geleidelijk wegwijs te maken op het terrein van de hogere zwammen, doch tevens om te komen - dóór allen, vóór allen - tot een overzicht omtrent het voorkomen en de verspreiding daarvan, in Nederland.

Indien we allen de handen ineen slaan kunnen we aldus, groep na groep aanvattend, in de loop van vele jaren, het gestelde doel naderbij komen.

Als eerste etappe heeft de Flora-commissie de groep van de Boleten gekozen. Een ieder, lid of niet lid onzer vereniging, die maar over speurzin beschikt, kan hieraan meewerken. Een determinatietabel van Boleten, naar eenvoudige kenmerken, wordt in dit blad gegeven.

Noteert dus dit jaar alle Boleten die Ge op Uw zwerftochten tegenkomt, liefst met bijzonderheden (datum, vindplaats, standplaats). Zendt Uw gegevens, na het verstrijken van het seizoen, aan de secretaris van de Fl. comm., Dr G.A. de Vries, Beukenlaan 8, Baarn.

Vindt Ge zeldzame of dubieuze soorten, stuurt die dan op

aan Dr R.A. Maas Geesteranus, Rijksherbarium, Nonnensteeg 1, Leiden. U ontvangt bericht omtrent Uw vondsten. Wijze van opzending, enz., wordt in dit blad besproken.

Tot slot looft de Floracommissie dit jaar twee prijzen uit:

1. voor dè Boleet van het jaar; dus de meest interessante of zeldzame soort, waarvan documentatiemateriaal (exsiccaat, tekening, beschrijving) bij de Fl. comm. of op het Rijksherb. wordt gedeponeerd.
2. voor dè Vondst van het jaar, onverschillig tot welk geslacht deze behoort, mits natuurlijk weer bewijsmateriaal aanwezig is.

Beoordeling door de Floracommissie op de eerste zitting in 1955.

U allen veel succes en een goede jachtbuit toewensend,

De Floracommissie.

LEDENBIJEENKOMSTEN

Pharmaceutisch Laboratorium, Catharijnensingel 60, Utrecht.

Zaterdag 19 Juni, 14.30 uur. Voordracht van de Heer Middelhoek over het afbeelden van paddestoelen met kleurpotloden of waterverf. Daarna bespreking van afbeeldingen door leden mede te brengen.
Alle schilderende en tekenende leden worden dus verzocht paddestoelentekeningen of -aquarellen mede te nemen.

Zaterdag 31 Juli, 14 uur. Boletenmiddag. Een ieder neme, zo mogelijk zeldzame, Boleten mede. Bespreking.
Tentoonstelling van plaatwerken met afb. van Boleten. Ook niet-leden zijn welkom.

De Floracommissie.

O V E R   B O L E T E N

Boleten zijn vlezige grondpaddestoelen, die gemakkelijk tot rotting en bederf kunnen overgaan. De sporen worden gevormd in buisjes. De wanden van de buisjes vormen een eenheid: de buisjeslaag, die meestal gemakkelijk en bloc van de hoed is te scheiden. Dit is een belangrijk kenmerk.

Waarop dienen we te letten?

Standplaats. Met welke boomsoort staat de boleet vermoedelijk in connectie? Larix, den, berk, populier, haagbeuk, els, enz.? Noteert in gemengd bos, bij twijfel, de omringende boomsoorten. Let voorts op aard van terrein: droog, vochtig, zand, klei, enz.

Reuk. Vaak veronachtzaamd. Zeer belangrijk. Beruikt verschillende delen; herhaalt dit na kneuzing.

Smaak. Proeft lang en aandachtig een fijngekauwd fragment op de tongpunt en verwijdert dit daarna uit de mond. Aldus is vergiftiging niet mogelijk.

Sporekleur. Bedoeld is die van het versgevallen sporestof. Deze kleur verandert later vaak. Verzamelt sporen op wit papier en schraapt zonodig bijeen.

Algemene kenmerken. Grootte, vorm, vooral vorm van steel, enz. Hoogst belangrijk is de kleur. Deze verandert in zeer sterke mate bij ouder worden. Werpt daarom liever oude exemplaren weg, dan U aan gissingen te wagen. Bij kneuzing vaak sterke verkleuring van het oppervlak. Ook vleeskleur is zeer verschillend. Bij doorbreken of doorsnijden treedt voorts vaak een min of meer sterke verkleuring op (b.v. blauw, rood, grauw). Later kan dan weer een secundaire kleursomslag optreden. Soms nog verkleuring na uren.

Hoed. Het oppervlak is fluwelig, poederig, viltig of glad en kaal. Soms geschubd. Is de hoed droog of kleverig? Dit is vaak moeilijk te beoordelen. Let op aangehechte bladeren, enz. Bij twijfel met vochtige vinger oppervlak aanraken of beter, dit met de bevochtigde lippen doen (JOSSERAND).

Buisjeslaag. Deze kan al of niet aflopen op steel. Soms zijn de buisjes kort (2 - 3 mm), bij andere soorten meer dan 2 cm lang. De diameter van de poriën kan minder dan 1 mm bedragen, doch ook meerdere mm. De vorm is rond of polygonaal (veelhoekig). De kleur der poriën is vaak geheel anders dan die van de buisjes

op doorsnede. Ook de buisjeslaag kan belangrijk verkleuren. Let dus op verse, ongekneusde exemplaren.
Steel. Soms omgeven door een ring, overblijfsel van een velum, dat in sommige jeugdstadiën hoedrand en steel verbindt. Vaak is de steel gepuncteerd door vlokjes of schubjes, vaak ook is een oppervlakkig netwerk aanwezig, dat op te vatten is als de voortzetting van een ondiepe buisjeslaag. Dit netwerk is dus aan de steeltop het meest uitgesproken en verwist naar onder toe meer en meer. Niet te verwarren met steelrichels, die zich soms met elkaar kunnen verbinden en dan een grof netwerk van geheel andere aard vormen.

DETERMINATIETABEL VAN ONZE BOLETEN.

Toelichting. Steeds aanvangen bij Tabel I; vandaar wordt naar de andere tabellen verwezen. Nog niet in Nederland gevonden soorten zijn tussen haakjes geplaatst.
Afkortingen. Co: onder Coniferen; Lo: onder loofbomen;
aa: algemeen; a: vrij algemeen; z: vrij zeldzaam; zz: zeldzaam;
zzz: zeer zeldzaam.
hd: hoed; st: steel; vl: vlees; kl: kleur; por: poriën.

Tabel I. De atypische Boleten.

1. a. Sporepoeder lichtgeel; por. wit tot geel.
Gyroporus Quél. . . . . 2.
b. Sporen rose; por. eerst wit, dàn lichtrose.
Smaak bitter. Lijkt zeer veel op eekhoorntjesbrood, Boletus edulis, is in staat een maal daarvan te bederven.
St. buikig, met netwerk.
Lo, Co. a . . . . Tylopilus felleus (Fr.) Karst.
c. Sporen olijfbruin; por. zeer verschillende kl. . . . 4.
d. Sporen zeer donkerbruin, por. grauw of grauwbruin
. . . . 3.
2. a. Hd. bruin; vl. niet blauwkleurend. Middelmatig groot. In duinrandbossen, Lo, a - z; overigens in het land zz . . .
Gyroporus castaneus (Fr.) Quél.
b. Hd. licht, vuilwit of geelachtig. Vl. sterk blauwkleurend.
Grote soort op arme bosbodem. Meestal Co . . . .
Gyroporus cyanescens (Fr.) Quél.

Exempl. met vrij sterk geelgekleurde hd., niet te verwarren met Bol. junquilleus, die echter andere sporekl. heeft.

3. a. Hd. met grote, ± dakpansgewijze zwartbruine schubben, vl. eerst roodachtig, dan grauw of zwart. Ring, waaronder schubben, Lo (Co), zzz. Z. Limburg en bij Beek (Nijmegen) . . . . Strobilomyces strobilaceus (Fr.) Berk.

b. Hd. niet geschubd. Gehele zwam zeer donker bronsachtig grauwbruin. Vl. witachtig, dan ± grauwkleurend. Co . . . . (Porphyrellus porphyrosporus (Fr.) Gilb.)

4. a. Buisjes slechts 2 - 3½ mm lang; buisjeslaag sterk op st. aflopend. Hd. kl. geel tot bruinachtig. In elzenbroek . . . . Gyrodon lividus (Fr.) Sacc.

In Z. Brabant gevonden, zzz.; niet te verwarren met Bol. bovinus, onder dennen.

b. Anders . . . . 5.

5. a. Por. zeer wijd; buisjeslaag sterk aflopend op st.; ring aanwezig; hd. kl. citroengeel, vaker bruin en hd. oppvl. viltig-schubachtig. St. hol. Larix! z. . . . . Boletinus cavipes (Opat.) Kalchbr.

Niet te verwarren met Bol. tridentinus, ook onder Larix, echter zonder holle st.

b. Anders, ... 6.

6. a. Op aardappelbovist (Scleroderma) of hout . . . . 7.

b. Op de grond . . . . 8.

7. a. Op Scleroderma. Tabel VI, 1a: Boletus parasiticus

b. Rechtstreeks op hout met geel mycelium. Overal zzz. . . . . (Boletus sulfureus Fr. en lignicola Kall.)

Misschien één soort; hd. kl. van de eerste is meer citroengeel, van de tweede goudachtig geel-bruin. Vl. geel, ± blauwkleurend.

8. a. Smaak scherp. Tab. IV, 6a: Boletus piperatus

b. Smaak bitter, Tab. III, 5.

c. Smaak noch bitter, noch scherp . . . . 9.

9. a. Ring aanwezig. Tab. IV, 9.

b. Ring niet aanwezig. Tab. II.

Tabel II. De typische Boleten.

1. a. St. dik, buikig, vaak met fijn netwerk. Hd. oppvl. bijna

altijd droog. Por. soms geeloranje, vermiljoen- of karmijnrood. Ring nimmer aanwezig. . . . . De buikige Boleten, Tabel III.

b. St. meestal ± cylindrisch of spoelvormig, soms naar de basis toespitsend. Indien netwerk aan top van st. aanwezig, dan tevens ring en/of kleverige hd. Por. niet oranje- of karmijnrood . . . . 2.

2. a. Hd. oppvl. vaak kleverig en ± leerachtig van aspect; niet donzig-fluwelig of ± poederig-vlokkig; geel of bruin, zelden wit. Ring vaak aanwezig. Meest Co . . . . De Naaldhoutboleten. Tabel IV.

b. Hd. oppvl. zelden kleverig. Geen ring. Meestal Lo, zelden Co . . . . 3.

3. a. St. bij volgroeide exemplaren lang en cylindrisch, meestal met gekleurde schubjes of vlokjes. Hoewel st. basis soms groen, kleurt vlees niet blauw . . . . De slanke Boleten. Tabel V.

b. St. meestal cylindrisch of spoelvormig, doch niet opvallend slank, evenmin met gekleurde schubjes of vlokken, die duidelijk contrasteren met st. kl. Vl. vaak ± blauwkleurend . . . . De fluweelachtige Boleten, Tabel VI.

Tabel III. De buikige Boleten.

1. a. Kleine soorten met roodachtige of rode por., cylindrische st. zonder netwerk, leerkl. tot roestbruine hd. Smaak vaak scherp. Tabel IV, 6.

b. Niet aldus . . . . 2.

2. a. St. netwerk aanwezig; soms onduidelijk (zie vooral top van st.) . . . . 3.

b. St. netwerk niet aanwezig . . . . .13.

3. a. Vl. bitter . . . . 4.

b. Vl. niet bitter . . . . 6.

4. a. Por. worden rose. Tabel I, 1b.: Tyl. felleus.

b. Por. blijven geel. St. netwerk soms onduidelijk . . . . 5.

5. a. St. rood, behalve vaak gele zone onder hd. Meest op vrij arme grond. Lo, Co Boletus calopus Fr.
(Wordt vaak voor Bol. satanas aangezien)

b. St. ± citroenkl. geel, zonder rood. Lo. Meestal op klei, zz. . . . . Boletus albidus Roq.
(= Bol. radicans Fr. sensu Kallenbach). Omvat misschien

twee soorten.

6. a. Por. geeloranje of oranje- tot karmijnrood . . . . . . 10.
   b. Por. wit- of geelachtig of geel, soms blauwkl. door kneuzen . . . . 7.
7. a. Vl. niet blauwkl., por. wit of geelachtig wit: edulis-groep . . . . 8.
   b. Vl. blauwkl., por. zwavelgeel: appendiculatus-groep . . 9.
8. Het meest komt voor Boletus edulis, eekhoorntjesbrood, meestal met gladde kale bruine of bruin-grijze hd. St. witachtig met duidelijk netwerk. Lo. In het voorjaar, vanaf Mei, vrij algemeen var. reticulatus (Boud.) (ook als soort opgevat: Bol. reticulatus Boud.), met veel lichter hd. kl. en donzig-viltachtig hd. oppvl. (tomenteus). In Augustus vaak exemplaren waarbij we twijfelen tussen deze en voorgaande. Vrij alg. is voorts Bol. edulis subsp. pinicola (Vitt.) (als soort: Bol. pinicola Vitt.) met donker bruinrode hd. en bruinachtige steel, Co. Veel zeldzamer is Bol. aereus Fr. (ook opgevat als Bol. edulis subsp. aereus (Fr.)) met zeer donkere, zwartachtige, ietwat fluwelige hd., zonder enig rood (tête de nègre), schijnt in hoofdzaak zuidelijke soort; meerdere mycologen hebben de indruk dat myceliën die na normale zomers Bol. edulis opleveren, na droge en zeer warme zomers de „vorm" aereus te voorschijn doen komen. Verleden jaar vond ik echter typische Bol. aereus bij Wageningen reeds in voorseizoen. Niet onmogelijk bestaan er dus naast elkaar een verschijningsvorm van Bol. edulis en een moeilijk daarvan te onderscheiden „echte" Bol. aereus.
9. Typische Boletus appendiculatus Fr. heeft bruine of bruinrode hd. Indien hd. kl. duidelijk rose tot rood, dan Bol. appendiculatus subsp. regius (Krombh.) (als soort: Bol. regius Krombh.), gemakkelijk te verwarren met soorten uit purpureusgroep. Bij Bol. regius echter hd. huid primair roodgekleurd, terwijl bij soorten uit purpureusgroep rode tint pas ontstaat na kneuzing, soms reeds na geringste aanraking.
   Tenslotte Bol. appendiculatus subsp. pallescens Konr. (Bol. aestivalis Fr. sensu Kallenbach) met bleek grijsachtige of café-au-lait-achtige hd. kl., desnoods te verwarren met Bol. satanas (rode por.), Bol. albidus (vl. bitter) en Bol. impolitus (geen blauwkl.).
   Bol. appendiculatus met satellieten zz.; vooral op rivierklei. Lo.

10. a. St. netwerk zeer wijdmazig; in feite geen netwerk, doch ± met elkaar verbonden richels. Hd. kl. vrij donker bruinolijf. Op goede tot matig rijke grond. Lo. a. . . . . Boletus luridus Fr.
Vaak samen met Bol. erythropus, die echter gemiddeld op armere bosbodem groeit, geen grof st. netwerk bezit, doch st. top rood gepuncteerd heeft.
b. St. netwerk fijnmazig; hd. kl. zeer licht grijsachtig, vaak ± rosevlekkend of geheel rose wordend . . . . . . 11.
11. a. Hd. kl. zonder rose verkl. Grote soort met opvallend buikige st., zz. op kalkrijke duingrond en klei. Lo. Giftig . . . . . . Boletus satanas Lenz.
(Bol. calopus, deze tabel 5a, wordt soms als Bol. satanas bepaald.)
b. Hd. kl. met rose verkleuring, purpureusgroep . . . . . 12.
12. Zeer moeilijke groep, nog onvoldoende ontward. Alle in Lo. Boletus purpureus Fr. (Bol. rhodoxanthus Krombh. sensu Kallenbach.) Hd. kl. aanvankelijk als van Bol. satanas, spoedig - door geringste aanraking - eerst blauw, dan roodvlekkend of geheel roodwordend. Vl. goudgeel. Reuk vrij sterk fruitachtig. St. netwerk fijn, doch sterk uitgesproken. Duin- en kleibossen. zz.
Boletus lupinus Fr. sensu Mme Le Gal., (misschien identiek Bol. purpureus var. rubrosanguineus van Zwitserse mycologen; zie Schweizer Pilztafeln); hd. oppvl. weinig beinvloed door aanraking; vl. zwavelkl. geel. Reuk niet typisch. Kleibossen. zzz. (Bol. lupinus Fr. sensu Romagnesi). St. zonder netwerk met geel fond.
(Bol. torosus Fr. sensu auct. helvet. = Bol. purpureus Fr. var. xanthocyaneus Ramain). De enige uit deze groep met bij aanvang gele por., welke pas bij oude exempl. rood worden. Ook st., met fijn netwerk, eerst geel, later ± rood wordend. Zeer harde en opvallend zware soort. Overal zzz. Evenals de vorige misschien te verwachten op klei langs Kromme Rijn.
13. a. Smaak bitter . . . . Deze tabel onder 5.
b. Smaak niet bitter . . . . 14.
14. a. Por. geel; niet rood wordend . . . . 15.
b. Por. zijn of worden oranjerood tot rood . . . . 18.
15. a. Vl. niet blauwkleurend. Vaak roodachtig onder hd. huid . . . . 16.

b. Vl. blauwkleurend . . . . 17.

16\. a. Grote soort met droge, licht grijsachtig bruine hd. St. geel, boven gepuncteerd of met kriebelachtige tekening. Typische jodoformreuk. Lo. op rivierklei. zz. . . . . . . Boletus impolitus Fr.

Zie nog deze tabel 5b. en onder 9. Vergel. tabel V, 3.

b. Kleine soort met kleverig en, althans in jeugd, rood hd. oppvl. . . . . Tabel VI, 6a.

17\. a. Vl. en por. zeer sterk blauwkleurend. Gehele zwam levendig geel. Lo. zzz., o.a. in het Gooi . . . . Boletus junquilleus Quél.

(= Bol. pseudo-sulphureus Kallenb.) Zie nog tabel I, 2b. en tabel IV, 8a.

b. Hd. kastanjebruin. Vl. en por. licht blauwkleurend. St. dik, naar beneden versmald. Overal zzz. . . . . (Boletus fragrans Vitt.)

Gelijkt veel op Bol. badius; hd. van Bol. fragr. is echter viltiger, meer roodbruin, por. zijn geler, st. is roodbruin en geel aan de top.

18\. a. Hd. kleverig. Hd, st. en por. rood. zzz. (Boletus dupainii Boud.)

b. Niet aldus . . . . 19.

19\. a. St. met grof netwerk of ± verbonden richelvormige aders. Deze tabel 10a . . . . . Boletus luridus

b. St. rijkelijk gepuncteerd met kleine rode vlokjes of schubjes, vooral de top. Por. fraai rood. Hd. bronsachtig olijfbruin. Vl. sterk blauw kleurend. Lo., Co. aa. . . . . Boletus erythropus Fr.

c. St. basis, vooral vl; purperachtig of diep wijnrood, vaak iets wortelend; st. oppvl. hogerop geel. Hd.oppvl. ± oranje tot bruinachtig rood. Por. oranje, later roder. Lo, op klei, zz. . . . . Boletus queleti Schulz.

d. Zo noch a, b of c, zie dan deze tabel onder 12.

Tabel IV. De Naaldhoutboleten.

1\. a. Ring afwezig . . . . 2.

b. Ring aanwezig, soms verdwijnend. Let dus op jonge exemplaren . . . . 9.

2. a. St. boven (3a) of over geheel oppvl. (3b) korrelig gepuncteerd. Bij de laatste de korrels vaak door roodachtig netwerk verbonden. Uitsluitend Co . . . . 3.
   b. St. niet aldus . . . . 4.
3. a. Hd. ± ivoorkl. Korrels op st. ± roodachtig. Uitsluitend onder Weymouthden (Pinus strobus, bundels van 5 naalden) zz. (vaak Bol. boudieri genoemd) . . . . Boletus placidus Bon.
   b. Hd. bruingeel tot roestbruin. St. citroengeel; Co. Vooral in duinbossen, overigens zz. Vergel. nog met Bol. luteus, deze tabel 12b, welke zonder ring kan voorkomen . . . . Boletus granulatus Fr.
4. a. Vrij kleine soorten met hetzij roodachtige hd., hetzij roodachtige por . . . . 5.
   b. Matig grote tot grote soorten zonder rode tinten; vl. nimmer scherp . . . . 7.
5. a. Por. roodachtig . . . . 6.
   b. Por. goudgeel. Hd. oppvl. purperachtig tot aalbesrood, althans wanneer jong, en kleverig. Lo, vooral op brandplekken. zz. Zie nog tabel VI, 5 . . . . Boletus gentilis Quèl.
6. a. Vl. meestal scherp. Hd.oppvl. roodachtig geelbruin tot leerkl. St. kl. als hd. Por. koperachtig roestkl. Co, Lo. a. . . . . Boletus piperatus Fr.
   b. Vl. niet scherp. Hd. leerkl. Por. karmijnkl. St. top karmijn, onder geel. Alleen bekend uit Engeland, onder eiken . . . . (Boletus rubinus W.G. Smith)
7. a. Buisjeslaag ± op st. aflopend. Por. zeer wijd. Gehele zwam leerkl. tot leerkl. geelbruin. Vl. gemakkelijk te buigen zonder te breken. Co. aa. Boletus bovinus Fr.
   b. Buisjeslaag weinig of niet aflopend, por. niet opvallend wijd. Hd.oppvl. slechts kleverig bij zeer vochtig weer . . . . 8.
8. a. Hd. in nuances van geel, aangedrukt tot ingeweven vlokkigschubachtig. Por. geel met iets olijfkl. Co. aa. . . . . Boletus variegatus Fr.

   Niet te verwarren met Bol. junquilleus: fraaier geel, sterker blauw kleurend, ander hd.oppvl.; tabel III, 17a.

b. Hd. in nuances van bruin; oppvl. viltig tot glad. Por. geelachtig, door kneuzen zeer gemakkelijk groenachtig tot blauwachtig verkleurend. Co, Lo. Tabel VI, 4a . . . . Boletus badius

9. a. Onder Larix . . . . 10.
b. Niet aan Larix gebonden . . . . 12.

10. a. Por. geel, nauw; bij kneuzen of bij oude exempl. tot roodbruinachtig. Hd. geel tot bruinoranje, sterk kleverig. aa. . . . . . . Boletus elegans Fr.
b. Por. anders van kl. en niet eng . . . . 11.

11. a. Hd.oppvl. aangedrukt vlokkig-schubbig, ± oranjeachtig tot oranjebruin of bruin; por. van goudgeel tot roestkl. oranje (oude exempl.). Door schrijver bij Dwingelo zeer waarschijnlijk enige erg oude exempl. gevonden. Zie nog tabel I, 5a. . . . . Boletus tridentinus Bres.
b. Hd. in allerlei tinten van grauw (gemengd met geel, olijf, bruin, enz.). Por. grijsachtig. Buisjeslaag meest duidelijk aflopend. 't Gooi, omstreken Alkmaar, Z. Limburg, zz. . . . . Boletus viscidus Fr.

12. a. Kleine, slanke soort, met citroengele, vaak conische hd. Vochtig naaldbos. Omg. Deventer, Lochem. zz. Boletus flavidus Fr.
b. Gedrongen en vrij grote soort met bruine hd. Dennen. aa. . . . . Boletus luteus Fr.

Tabel V. De slanke Boleten.

1. a. Por. van begin af citroengeel . . . . 2.
b. Por. aanvankelijk wit of grijsachtig . . . . 4.

2. a. Hd. rood en kleverig. Tabel IV, 5b.
b. Hd. droog, niet rood . . . . 3.

3. a. Hd. eerst geel, later donkerder wordend, bruin-olijf, bruin tot zeer donker grijsbruin en met vaak opvallend gebarsten oppvl. bij oudere exempl. St. met richelgewijs gegroepeerde gele vlokjes, die later ook donkerder worden, Lo. . . . . (Boletus crocipodius Let.)
Mogelijk in Z. Limburg te vinden. Syn. Bol. rimosus Vent. sensu Kallenb. en Bol. nigrescens Richon et Roze.
b. Hd.kl. vrij licht grijsachtig bruin. St. vlokjes niet donkerder wordend. Jodoformgeur. Slanke vorm van Bol.

impolitus, die althans in ons land, in 't algemeen veel meer habitus heeft van Bol. edulis. Tab. III, 15a.

4\. a. Hd.kl. ± oranje, nimmer met grijze tinten . . . . . . 6.

b. Hd.kl. ± grijs, met bruin of olijf, soms zeer donker, zeldzamer bijna wit . . . . 5.

5\. a. Onder berk. Hd.kl. grauw of grauwbruin. Vl. zeer weinig of pas na lange tijd verkleurend. St. basis soms groen. aa. . . . . Bol. scaber Fr.

Is Boletus leucophaeus sensu Gilb. non Pers.
Op zure veenachtige bodem vaak veel lichter van kl., soms tot wit toe. Bol. sc. var. niveus Fr. Als soort beschouwd: Boletus holopus Rostk.

b. Onder haagbeuk. Gelijkt zeer veel op vorige. Vl. eerst roodachtig, later grauw wordend. Hd. oppvl. heeft, met microscoop gezien, geheel andere structuur dan vorige soort: bij Bol. scaber uit lange smalle draden samengesteld, bij deze soort uit korte rondachtige elementen. Reeds met loupe is hiervan iets te bespeuren. Bij Doetinchem, 1953, onder boomvormige haagbeuk, zz. (= Bol. pseudoscaber Kallenb.) . . . Boletus carpini (R.Schulz)Pearson

c. Onder populier. Lijkt veel op vorige twee. St. is echter gepuncteerd met kleine zwarte vlokjes, juist zoals bij Bol. rufescens. Zeer harde soort. z. . . . . Boletus duriusculus Kalchbr.-Schulz.

6\. a. Vooral onder populier. Hd. vrij donker bruinoranje. Schubjes van st. rood tot bruinachtig. a. . . . . Boletus aurantiacus Roques.

b. Onder berk. Hd. meer geeloranje. St. dicht gepuncteerd met zwarte schubjes. a. . . . . Boletus rufescens (Secr.) Konr.

Vroeger werden twee laatste soorten niet van elkaar onderscheiden en noemde men beide hier te lande Bol. rufus.

Tabel VI. De fluweelachtige Boleten.

1\. a. Parasiterend op aardappelbovist (Scleroderma). Klein, met bruingele fluweelachtige hd. z. . . . . Boletus parasiticus Fr.

b. Niet aldus . . . . 2.

2\. a. Vl. of por. min of meer blauwkleurend . . . . 3.

b. Blauwkl. geheel afwezig. Zeldzame soorten . . . . 6.

3. a. Hd. althans wanneer volwassen, donkerbruin, st. donkerbruin tot roodbruin, Hd. oppvl. bij kneuzen haast zwart wordend. Vl. bij doorsnijden zeer snel, intens blauw verkleurend. In zeer jonge en verse toestand gehele zwam licht geelachtig. Lo. z-zz. . . . . Boletus pulverulentus Opat.

b. Blauwkl. duidelijk, doch nimmer intens blauw . . . . . 4.

4. a. Vrij grote soort met bruine hd. zonder rode tinten. Hd. oppvl. glad tot iets viltig, bij vochtig weer licht kleverig. Por. bleekgeel tot geelgroenachtig, door kneuzen vuil groenachtig blauw wordend. Co, Lo. aa. . . . . Boletus badius Fr.

b. Meestal kleinere soorten. Hd. oppvl. fluweelachtig-viltig of zwakviltig, soms ± poederig, zeldzamer glad, nimmer kleverig. Hd. kl. olijfkl., bruin, rood of geel. Vl. laag direct onder hd.oppvl. meest rood of roodachtig. Daar hd.huid vaak ± netvormig barst, ontstaat rood netwerk. Por. vrij wijd, geelachtig olijf tot levendig geel. St. vaak met rode kleuren en ± uitgesproken richels. subtomentosus-groep . . . . 5.

5. Zeer moeilijke groep, daar de verschillende vormen (soorten? ondersoorten? variëteiten?) door allerlei overgangen verbonden schijnen. In Nederland rijkelijk vertegenwoordigd, dankbaar object voor verdere studie. KÜHNER en ROMAGNESI onderscheiden Bol. subtomentosus en chrysenteron als afzonderlijke soorten. Ik zal me hier aan hun indeling houden.

a. Por. crème of bleekgeel, daarna olijfachtig. Hd. kl. ± bruin. Laag onder hd.oppvl. rood, zichtbaar in barsten daarvan. St. geel tot rood of b.v. midden rood, onder en boven geel. Lo, Co. aa. . . . . Boletus chrysenteron Fr.

Hd. geheel rood bij var. versicolor (Rostk.) Massee a., Hoed fraai geel bij var. armeniacus (Quèl.) zz. ROMAGNESI onderscheidt nog een var. met heldergele por., waardaar echter wel zeer de grenzen tussen deze en volgende „soort" worden vervaagd.

b. Por. levendig goudgeel, niet olijfkleurig wordend. Vl. onder hd.oppvl. bruinrood, st. niet rood. Hd. meest olijfkleurig: Lo. (Co.) . . . . Boletus subtomentosus Fr.

6. a. Hd.oppvl. duidelijk kleverig, jong purperachtig tot aalbesrood. Por. fraai goudgeel. Soms op brandplekken. Lo. zz. . . . . <u>Boletus gentilis</u> Quél.
   Bij twijfel vergelijk deze tabel 5a. Identiek <u>Boletus auriporus</u> Peck sensu Kallenb., misschien ook <u>Boletus cramesinus</u> Secr.
   b. Geen rode kleuren aanwezig, óók niet bij jonge exemplaren; hd.oppvl. niet kleverig . . . . 7.
7. a. Hd.oppvl. fijnviltig, geel tot kaneelkl.; vl. geelachtig wit, st. basis geel. Por. geel. Opvallende reuk. Matig grote soort. Overal zzz. . . . . (<u>Boletus leoninus</u> Krombh.)
   b. Hd. glad, bruin. St. spoelvormig of naar basis versmald en conisch. Vl. duidelijk bruinachtig. Harde, kleine soort. Zelden gevonden, doch vermoedelijk over het hoofd gezien en verward met vormen uit subtomentosusgroep . . . . (<u>Boletus tumidus</u> Fr.)

H.S.C. Huijsman

HET BESTUUR VAN DE NED. MYCOLOGISCHE VERENIGING

Dr A.F.M. Reijnders, voorz., Kapelweg 140, Amersfoort

Prof. Dr O.F. Uffelie, ond.-voorz., Lessingl. 88, Utrecht

Mej. J.P.S. Smit, secr., N. Maesstr. 135, A'dam Z.

G.L. van Eyndhoven, penningm., Floraplein 9, Haarlem
Postrek. 90902 t.n.v. penningm. N.M.V.

Dr R.A. Maas Geesteranus, bibl., Rijksherbarium,
Nonnensteeg 1, Leiden

H.S.C. Huijsman, Ds. Van Dijkweg 16, Doetinchem

De contributie van de Vereniging bedraagt f. 6,50, voor huisgenootleden f. 3,25.

VAN LEVENDE BOLEET TOT DOOD HERBARIUM EXEMPLAAR

Het is bij boleten zo, dat er maar zelden iets van de oorspronkelijke schoonheid in het gedroogde exemplaar is terug te vinden. Toch moet worden gezegd, dat de resultaten beter zijn naarmate er sneller wordt gedroogd.

Bovengenoemde eigenschap maakt, dat we boleten al met bijzondere zorg moeten behandelen.

Notities over kleur (eventuele verkleuring) van hoed, steel, poriën, vlees zijn onontbeerlijk als later de determinatie nog eens gecontroleerd moet worden.

Even noodzakelijk is het opvangen van de sporen (om verzekerd te zijn van rijpe sporen) en het noteren van de kleur er van.

Het met woorden weergeven van kleuren is moeilijk en wordt nogal eens als onbelangrijk beschouwd, volkomen ten onrechte evenwel. Een gekleurde schets kan echter veel woorden ongeschreven laten.

Oude of natte, of met maden gelardeerde boleten, laten zich niet goed drogen, laat die staan!

Drogen moet vooral snel gebeuren, hetgeen niet betekent, dat de temperatuur boven 40 - 50° C opgejaagd moet worden. Temperatuur moet echter constant blijven en de vochtige lucht uit de paddestoel moet makkelijk geventileerd kunnen worden. Daarom is een dichte oven niet bruikbaar. Probeer eens het toestelletje beschreven op pag. 47 in Fungus 23 van 1953, of een variatie daarop met waxine lichtjes. De zon kàn goede diensten bewijzen, maar is niet constant en 's nachts helemaal afwezig. Huisverwarming is nog lang niet aan als de eerste boleten verschijnen. Het kan veel helpen dikke boleten overlangs door te snijden. In noodgevallen kan worden volstaan met een segment van de hoed, een flinke lap hoedhuid en een lengte-reep van de steel, maar deze drastische onttakeling van een gave boleet blijve uitzondering.

Een aantal boleten-soorten laat zich wel goed in levende toestand oversturen, mits vers verzameld en goed verpakt, voor de sterk verkleurende soorten is dit echter ten enenmale af te raden, die komen vrijwel zeker onherkenbaar aan. Boleten moeten reeds in het veld in krantenpapier worden verpakt, de ervaring leert dat dit de beste methode is. Paddestoel op een stuk

krant leggen, het papier met boleet en al tot een koker oprollen, daarna de open uiteinden dichtvouwen. Als emballage kunnen sigarenkistjes of kartonnen dozen dienen. Krantenproppen moeten voorkomen, dat de paddestoelen in de doos door elkaar geschud worden tijdens de verzending.

Rijksherbarium, Leiden. R.A. Maas Geesteranus.

A T T E N T I E ! !

De propagandacommissie wekt allen, die op enigerlei wijze leiding zouden kunnen geven op mycologisch gebied op, medewerking te verlenen aan de oprichting van de paddestoelenwerkgroepen, die de K.N.N.V. van plan is in te stellen.

De commissie zou 't ook zeer op prijs stellen, wanneer zij bereid waren in 't paddestoelenseizoen een avond per week (b.v. Maandagavond van 7 - 8 uur) belangstellenden te helpen bij 't determineren van hun vondsten.

Eikenlaan 13a, Varsseveld. M. van Vuure.

VAN DE REDACTEUR.

Het ligt in de bedoeling Coolia op 1 Aug. a.s. weer te doen verschijnen en vervolgens steeds om de twee maanden, dus 1 Oct., 1 Dec., 1 Febr., enz. De copy moet één maand voor de verschijningsdatum ingeleverd zijn. Geschreven zowel als getypte copy is van harte welkom, maar in het laatste geval gaarne op een bladspiegel van 18 x 14 cm, en niet met dubbele spatie, hetgeen de redacteur veel onnodig werk bespaart.

Voor een nieuwe alinea moet dan 5 letters worden ingesprongen.

Copy voor het volgende nummer van Coolia wordt dus voor 1 Juli aanstaande verwacht.

VERSLAG VAN DE DOOR DE FLORACOMMISSIE GEORGANISEERDE BIJEENKOMST TE UTRECHT OP 16 JANUARI 1954

Op deze bijeenkomst, die wel zeer geslaagd genoemd mag worden, waren 11 leden aanwezig. De voorzitter van de floracommissie, de heer Huijsman, opende de bijeenkomst met een korte toespraak, waarin hij Professor Uffelie bedankte voor het beschikbaar stellen van zijn kamer. Vervolgens opende hij de rij van korte besprekingen met te vertellen, hoe hij tot de studie van de mycologie was gekomen. De spreker toonde daarbij twee van zijn oudste gekleurde paddestoelentekeningen van Inocybe perlata en Coprinus tergiversans, waarbij microscopische kenmerken nauwkeurig waren weergegeven. Tenslotte sprak hij over een rode Russula met crème sporen, welke hij in vrij grote getale in het Korenburgerveen had gevonden. Volgens Romagnesi zou het een vorm zijn van Russula olivaceoviolascens. Deze soort is slecht bekend. Of de rode Russula een aparte soort is of een vorm van de zojuist genoemde,is daarom moeilijk uit te maken. Het schijnt, dat hij aan Gagel gebonden is.

Als tweede spreker vertelde de heer Bas het een en ander over amanieten. Hij toonde daarbij exsiccaten van de grijze Amanita vaginata var. vaginata, de bruine var. fulva en van een vorm, die tussen deze beide variëteiten in staat. Var. vaginata is meer aan neutrale of basische, var. fulva aan zure grond gebonden. Er schijnen echter uitzonderingen voor te komen. Verder toonde de spreker zeer forse exemplaren van Amanita porphyria, die in habitus sterk overeenkwamen met Amanita citrina. Tenslotte werden exsiccaten getoond van de door spreker voor het eerst in Nederland gevonden Amanita echinocephala.

Dr De Vries liet een aantal voor de Nederlandse flora nieuwe truffels zien, met tekeningen van de microscopische kenmerken. De getoonde soorten waren Tuber rufum subsp. rutilum, twee Tubersoorten, waarvan de een vermoedelijk Tuber borchii is, de ander zeer nauw verwant aan Tuber rufum, verder Hydnobolites cerebriformis, Balsamia fragiformis en Cryptica lutea.

De heer Ferguson liet een tekening zien van een plaatzwam, die aanvankelijk voor Agrocybe arvalis was gehouden, maar die om zijn purperen sporen vermoedelijk wel een Nematoloma of Hypholoma zal blijken te zijn.

De heer Gremmen vertelde over de interessante levenscyclus

van enige gastheerwisselende roesten.

De heer Van Vuure toonde een tekening met beschrijving van een bijzondere Agaricus (Psalliota).

De heer W. Reijnders sprak over een aantal moeilijk thuis te brengen soorten uit de geslachten Pluteus en Mycena. Hij toonde schetsen en zeer gedetailleerde beschrijvingen.

Dr Maas Geesteranus vertelde over Sarcodon imbricatus, fennicus, amarascens en murrillii. Hij toonde exsiccaten en besprak de verschillen tussen deze soorten en vroeg daarbij vooral te willen letten op een mogelijk voorkomen van S. murrillii, een Amerikaanse soort, in Nederland.

Als laatste toonde de heer Van Eyndhoven exemplaren van een door hemzelf in de duinen gevonden, voor Nederland nieuwe, Geastrumsoort.

De bijeenkomst werd door de voorzitter besloten met een woord van dank tot de sprekers.

G.A. de Vries.

De firma René Kister, 33 quai Wilson, Génève verzoekt kennisgeving van haar plan een nieuw werk te publiceren: „The Genus Russula" door R. Crawshay, een Russulakenner bij uitnemendheid. Zijn vorige werk op dit gebied was zeer belangrijk, omdat hierin voor 't eerst op grote schaal gebruik gemaakt werd van de ornamentatie en kleur der sporen als systematische kenmerken. Het nieuwe werk zal drie delen omvatten. In het eerste zal men een uitvoerige determinatietabel vinden en 110 soortbeschrijvingen. Het tweede zal gekleurde platen bevatten van 228 hoeden, een beknopte determinatietabel, uitvoerige aanwijzingen voor de microscopische techniek om de sporen te bestuderen en een discussie over de nomenclatuur. Het derde deel bevat 144 gekleurde platen. Inlichtingen bij uitgever verkrijgbaar. De prijs wordt getaxeerd op ± f. 250,-.

A.F.M. Reijnders.